

Anti-pestprotocol

WINGS
Niekée - Agora

Bezoekadres: Oranjelaan 300
6043 GL Roermond
Postadres: Postbus 2136
6040 CA Roermond

Telefoon: 0475 345800
Email: info@wingsroermond.nl
Website: www.wingsroermond.nl

Inleiding	2
Uitgangspunten	3
Aanspreekpunt pesten & anti-pestcoördinator	3
Pesten & plagen	3
3.1 Verschil tussen pesten en plagen	3
3.2 Waarom pesten kinderen?	4
3.2 Wie zijn vaak slachtoffer?	4
3.3 Vormen van pesten	5
3.4 Pestrollen	5
Signaleren van pesten	6
4.1 Signalen van het slachtoffer van pestgedrag	6
4.2 Signalen van de pester(s)	7
Preventief handelen	7
Curatief handelen	10
Cyberpesten & Online shaming	10
7.1 Vormen van online pesten	10
7.2 Tips bij online pesten	11
Relevante bronnen en verwijzingen m.b.t. pesten	12

Inleiding

Wings Roermond hecht veel waarde aan een veilig schoolklimaat. Onze leerlingen en medewerkers moeten zich veilig kunnen voelen in en rondom onze school. Dit is randvoorwaardelijk om tot groei en ontwikkeling te komen.

Pestgedrag past niet bij een veilig schoolklimaat en wordt derhalve door de school niet getolereerd.

In dit anti-pestprotocol kunt u lezen welk beleid de school voert om pestgedrag te voorkomen, aan te pakken en tegen te gaan. Hiermee geeft het protocol leerlingen, leraren en ouders duidelijkheid over hoe pesten wordt voorkomen en hoe er gehandeld wordt bij pestgedrag. Door het anti-pestprotocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen alle betrokkenen: pester, de gepeste, omstanders, medewerkers en ouders/verzorgers.

Met dit anti-pestprotocol laten wij zien, aan ouders en leerlingen dat we pestgedrag serieus nemen. Het is van belang dat iedereen in en rondom de school bekend is met het protocol en dat het gehanteerd wordt in peestsituaties. Direct optreden tegen pesten geeft een duidelijk signaal af aan leerlingen dat pesten op school niet getolereerd wordt. Het veiligheidsgevoel van leerlingen en medewerkers zal hierdoor toenemen.

1. Uitgangspunten

Het is van belang dat alle betrokkenen op de hoogte zijn van de inhoud van dit anti-pestprotocol. Nieuwe medewerkers, leerlingen en ouders/verzorgers van Wings Roermond committeren zich bij inschrijving aan dit protocol.

We hanteren hierbij de volgende uitgangspunten:

- iedereen is anders, maar wel gelijkwaardig . Dit betekent dat we de ander accepteren en respect hebben voor voor elkaar. Pesten hoort hier dus niet thuis
- we helpen elkaar en vinden het belangrijk dat iedereen goed (leert) te zijn voor de ander
- we zijn verantwoordelijk voor ons eigen gedrag en de gevolgen daarvan
- we vertrouwen en respecteren elkaar, maar spreken elkaar ook aan op ongewenst gedrag
- iedere leerling, medewerker en ouder/verzorger spant zich in om pestgedrag te voorkomen
- we stimuleren positief gedrag en treden direct op bij ongewenst gedrag zoals pesten
- we zijn en voelen ons wettelijk verplicht om pestgedrag tegen te gaan
- onze medewerkers nemen duidelijk stelling tegen pesten en zijn deskundig om pestgedrag te signaleren en te bestrijden

2. Aanspreekpunt pesten & anti-pestcoördinator

De anti-pestcoördinator voor Wings is **mevrouw. G. Koopmans**

Per onderwijsteam (Wings Niekée en Wings Agora) is ook een 'aanspreekpunt pesten' toegewezen:

WINGS Niekée - Scott Wenmakers

WINGS Agora - **Mevrouw Mariet Oosterbaan**

Bij hen kunnen ouders/verzorgers, leerlingen zich melden als er sprake is van pestgedrag nadat ze de mentor/coach hebben geïnformeerd. Men geeft tevens beleidsadviezen naar aanleiding van de afhandeling van klachten, altijd met een preventieve werking. Tevens fungeert men als klankbord voor collega's die vragen hebben over pesten en de aanpak ervan.

3. Pesten & plagen

3.1 Verschil tussen pesten en plagen

Er is veel onderzoek naar pesten gedaan en dat heeft geresulteerd in kennis van definiëring over pesten. Onderzoekers hebben een eigen definitie gegeven aan het begrip pesten. Alle definities hebben echter gemeenschappelijke kenmerken:

- Pesten vindt herhaaldelijk en met opzet (taalgebruik) plaats;
- Het doel is om te kwetsen;
- Pesten is gericht op de zwakkere(n) in de groep.

In dit protocol is de omschrijving van de richtlijn pesten (Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, 2014) de leidraad:

"Kinderen worden gepest als ze door leeftijdsgenoten bewust en stelselmatig worden beschadigd door negatieve acties (opzettelijk toebrengen van letsel of ongemak) waarbij de macht ongelijk verdeeld is en het slachtoffer zich niet kan verdedigen."

Pesten is een uitingsvorm van agressie en geweld; externaliserend probleemgedrag, en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Tussen pesten en plagen kan een grens worden getrokken. Plagen is 'leuk', maar bij pesten wordt deze grens overschreden. Plagen kan omschreven worden als een lolletje, een grapje of een spel. Er is geen sprake van opzet, het vindt incidenteel plaats en het doel is niet om de ander te kwetsen. Op een speelse manier wordt omgegaan met conflictsituaties. Het grootste verschil zit in het machtsverschil. Bij pesten heeft de pester de macht en is de gepeste de zwakkere. Plagen kan kinderen weerbaarder maken doordat zij zich bewust worden van hun eigen en andermans grenzen. In het schema is het onderscheid tussen plagen en pesten weergegeven:

Plagen	Pesten
Onschuldig, voor de lol	Gemeen
Korte duur, tijdelijk	Systematisch, langdurig
Gelijke machtsverhouding	Ongelijke strijd
Meestal één tegen één	Meerderden tegen één
Meestal te verdragen, kan wel kwetsend zijn maar is niet bedoeld	Ernstige gevolgen, geen positieve bedoelingen. Doel = kwetsen
Groeps sfeer blijft ongewijzigd/goed	Groeps sfeer verandert/verslechtert
Stopt	Stopt niet
Acceptabel	Niet acceptabel
Tegenpartijen wisselen	Pesters en slachtoffers zijn meestal dezelfde personen

3.2 Waarom pesten kinderen?

Pesten heeft een erg vervelend effect op het schoolklimaat waarin kinderen zichzelf elke dag in begeben. Wat maakt dat kinderen dan toch pesten?

- uit angst: bijvoorbeeld om zelf slachtoffer te worden
- erbij horen: om bij een groep te kunnen horen of positie in de groep te verstevigen
- eigen problemen: pesters lopen vaak met eigen problemen waardoor ze zichzelf afreageren op anderen

3.2 Wie zijn vaak slachtoffer?

Pesters zoeken meestal slachtoffers bewust uit. Dit zijn vaak leerlingen die:

- zich anders kleden/gedragen dan de pester
- minder weerbaar zijn
- al eerder gepast zijn geweest

3.3 Vormen van pesten

Pesten kan verschillende vormen aannemen. De scheidslijn tussen de verschillende vormen is soms niet duidelijk te trekken. Zo kan indirect pesten ook in directe vorm plaatsvinden of kan digitaal pesten gecombineerd met verbaal en racistisch pesten plaatsvinden.

Direct pesten:

- Fysiek (lichamelijk): duwen, schoppen, slaan of knijpen.
- Verbaal (met woorden): schelden, narroepen, beledigen, belachelijk maken of uitlachen.
- Materieel (met spullen): spullen kapot maken, opeisen, afpakken of verstoppert.
- Mentaal pesten/bedreigen: iemand tot iets dwingen, chanteren, intimideren.
- Racistisch: schelden of opmerkingen over ras en/of huidskleur.
- Seksueel: schelden of seksueel getinte opmerkingen en/of gebaren.

Indirect pesten:

- Relatieel / sociaal: buitensluiten, negeren, roddelen, geruchten verspreiden.

Cyberpesten & online shaming:

- Digitaal en mobiel: iemand blokken, stalken, dreigmails sturen, ongevraagd (pikante) foto's/video doorsturen naar anderen of online zetten.

3.4 Pestrollen

Indien er sprake is van pesten, kunnen verschillende betrokkenen worden onderscheiden. Bij pesten komen een aantal standaard pestrollen voor:

Pestrollen Gepeste/pestslachtoffer	De leerling(en) met de zwakkere positie in de groep, mikpunt van pesterijen.
Pester	Dominante leerling(en) met de sterkere positie in de groep. Neemt het initiatief om de ander te pesten = initiatiefnemende dader.
Meelopers	Assistent-pester: hij of zij pest actief mee en voert in naam van de pester uit. Ondersteunen en helpen de pester.
Aanmoedigers	Zij worden ook wel de supporters en/of aanmoedigers genoemd. Deze groep bestaat uit de versterkers. Ze zijn bang voor de pester of willen erbij horen.
Buitenstaanders/wegkijkers	De omstanders/toeschouwers in de groep. Zij zien het pesten, maar grijpen niet in. Ze zijn te bang om zelf slachtoffer te worden. Zij vormen de grootste groep.
Helpers	De verdedigers van het pestslachtoffer. Deze leerlingen komen op voor de pestslachtoffers en proberen het pesten te stoppen.

4. Signaleren van pesten

Pesten is een complex groepsprobleem. Pesten vindt geraffineerd plaats en vaak is niet bekend dat gepest wordt omdat de pestproblematieken niet worden gemeld. Het is van belang dat de mogelijke signalen die pesters en slachtoffers/gepesten kunnen vertonen bekend zijn. De signalen staan in verbinding met gedragsveranderingen en verschillen per leerling. Lastig is dat een leerling niet altijd signalen vertoont of dat de signalen andere oorzaken hebben. Het is dus van belang dat de leerkracht de oorzaak van de gedragsverandering onderzoekt. De meest genoemde signalen worden hieronder beschreven. Bij het gepeste kind wordt een onderscheid gemaakt in primaire en secundaire signalen. Primaire signalen vallen in tegenstelling tot secundaire signalen op. Gerichte en nauwkeurige observatie door betrokken partijen geven inzicht in de secundaire signalen.

4.1 Signalen van het slachtoffer van pestgedrag

Algemene kenmerken:

- Psychosomatische klachten: hoofdpijn, buikpijn, misselijkheid, moeheid, eetproblemen.
- Psychische klachten: stil, teruggetrokken, onzeker, angstig, ongelukkig, negatief zelfbeeld, onverwachte stemmingswisselingen.
- Lichaamstaal: gespannen, wegstaren, weinig emotie, ongelukkig, hoofd naar voren buigen, schouders laten hangen.

Op school

A. Primaire signalen:

- de slachtoffers worden vaak op een gemene manier gepest, bespot, vernederd, bedreigd, gekleineerd en hebben een bijnaam;
- ze worden uitgelachen op een spottende en onvriendelijke manier;
- ze worden fysiek aangepakt (stompen, slaan, duwen, stoten) en kunnen zich hier niet adequaat tegen verweren;
- ze zijn betrokken bij ruzies waarbij ze zich niet kunnen verdedigen;
- hun eigendommen worden beschadigd;
- ze komen eerder dan de les begint of blijven na de les hangen;
- ze vertonen blauwe plekken, verwondingen, schrammen, gescheurde kleding, die niet op een normale manier is opgelopen.

B. Secundaire signalen:

- de slachtoffers zijn vaak alleen en worden uitgesloten;
- ze lijken geen vrienden te hebben;
- ze worden als laatste gekozen, bijvoorbeeld bij het vormen van groepjes/niemand wil naast hem/haar zitten;
- ze proberen dicht bij de leerkracht te blijven en kunnen beter omgaan met volwassenen dan met leeftijdsgenoten;
- ze vinden het moeilijk om hardop in de klas te praten en geven een angstige en onzekere indruk;
- ze zien er bang, ongelukkig, neerslachtig en huilerig uit;
- ze vertonen een plotselinge of geleidelijke verslechtering in schoolresultaten;
- ze kunnen onder leeftijdsgenoten moeilijk voor zichzelf opkomen.

Thuis

A. Primaire signalen:

- ze komen thuis met gescheurde kleding of bezittingen die stuk zijn;
- ze vertonen verwondingen (blauwe plekken, schrammen,...) en geven hier een omstreden uitleg voor.

B. Secundaire signalen:

- ze brengen na school geen leeftijdsgenoten mee naar huis en worden zelden of niet uitgenodigd voor feestjes;
- ze slapen rusteloos, hebben nachtmerries,
- plassen in bed of huilen in de slaap;
- ze zijn bang om naar school te gaan en fietsen alleen;
- ze hebben vaak lichamelijke klachten: hoofdpijn, buikpijn, slechte eetlust; ze kiezen een ongebruikelijke route om naar school/huis te gaan;
- ze verliezen de belangstelling voor schooltaken.

4.2 Signalen van de pester(s)

Algemene kenmerken:

- ze zijn fysiek sterker;
- ze hebben grote behoefte te overheersen en hun eigen zin te krijgen;
- ze zijn impulsief, kunnen moeilijk tegenwerking aanvaarden;
- ze zijn vaak tegendraads en opvallend agressief naar volwassenen toe;
- ze worden als stoer aangezien, hebben weinig inlevingsvermogen;
- ze hebben een relatief positief zelfbeeld;
- ze vertonen opstandig gedrag en hebben een grote mond.

Op school

- de pesters pest op een gemene manier: spotten, intimideren, schoppen, roddelen, dingen stuk maken etc.;
- ze hebben het vooral gemunt op de zwakkere leerlingen en proberen de meelopers op hun hand te krijgen;
- meisjes pesten veelal op een subtielere manier, die veel moeilijker op te sporen valt, bijvoorbeeld roddelen, een vriendin afpakken, uitsluiten.

Thuis

- ze vertellen hoe populair ze op school/bij vrienden zijn;
- ze gaan met een vast groepje om, maar vertelt nooit wat ze samen doen;
- ouders vermoeden dat het kind een geheim heeft.

In pestsituaties komen ook leerlingen voor die een dubbelrol hebben. Zij zijn pesters, maar tevens slachtoffer: 'bully-victim'. Vaak vertonen deze leerlingen agressief gedrag. Belangrijk is dat het pestgedrag wordt aangepakt, maar dat de leerlingen tevens de zorg krijgen die zij nodig hebben omdat zij tevens slachtoffer zijn.

5. Preventief handelen

Het hebben van een aanspreekpunt en anti-pestcoördinator binnen school en het hebben van een anti-pestprotocol maakt geen einde aan de pestproblematieken. Pesten is onacceptabel en vraagt om een gezamenlijke en eenduidige aanpak. Pas dan kunnen de

pestproblematieken bestreden worden. Op Wings Roermond wordt bij pestproblematieken een schoolbrede aanpak gehanteerd.

De aanpak bestaat uit **preventief** en **curatief** handelen. Er zijn verschillende interventies die plaatsvinden op schoolniveau, groepsniveau en individueel niveau.

Schoolbrede preventieve interventies:

- De schoolleiding is belast met de algemene verantwoordelijkheid en zorgt ervoor dat medewerkers voldoende informatie hebben over pesten en aanpakken van pesten.
- De schoolleiding zorgt voor bekendheid van de vertrouwenspersoon leerlingen, anti-pest coördinator en aanspreekpunt pesten, bijvoorbeeld door vermelding in de schoolgids/op de website.
- Er zijn schoolregels met daarin leefregels opgesteld.
- Medewerkers houden ook in vrije momenten (de pauzes, tijdens leswisseling en tijdens uitval) toezicht op het naleven van de school/leefregels.
- Medewerkers worden geschoold in het signaleren en bestrijden van pesten.
- Het anti-pestprotocol wordt jaarlijks in de teams besproken en geëvalueerd.
- Er worden interactieve infoavonden, gekoppeld aan het thema (cyber)pesten, voor ouders georganiseerd.
- Voor leerlingen worden er thema-sessies georganiseerd die in het teken staan van voorkomen van pestgedrag.

Klassikale preventieve interventies;

De mentor:

- bespreekt in de klas de algemene leefregels van de school
- stelt samen met de leerlingen de gedragsregels van de klas op
- bespreekt het anti-pestprotocol en handelt hiernaar
- geeft aandacht aan sociale vaardigheden gericht op bijvoorbeeld sociale omgang en relaties met elkaar, pesten en plagen, groepsdynamiek en groepsdruk, erbij horen, voor jezelf opkomen etc.
- geeft aandacht aan veilig internetgebruik en social media bijvoorbeeld 'What's Appening', 'What's Happy', 'Instagrapp', 'Help wanted', 'It's up to you', 'HALT'.
- meldt de aanwezigheid van vertrouwenspersoon leerlingen, aanspreekpunt pesten en anti-pestcoördinator
- organiseert activiteiten om de saamhorigheid in de klas te verhogen.

De vakdocent:

- is alert op ongewenst gedrag en meldt pestsignalen bij de mentor en/of leerling coördinator. bespreekt de gedragsregels die gelden in zijn/haar les
- werkt aan een positieve sfeer in de groep
- neemt de verantwoordelijkheid om leerlingen aan te spreken op de leefregels

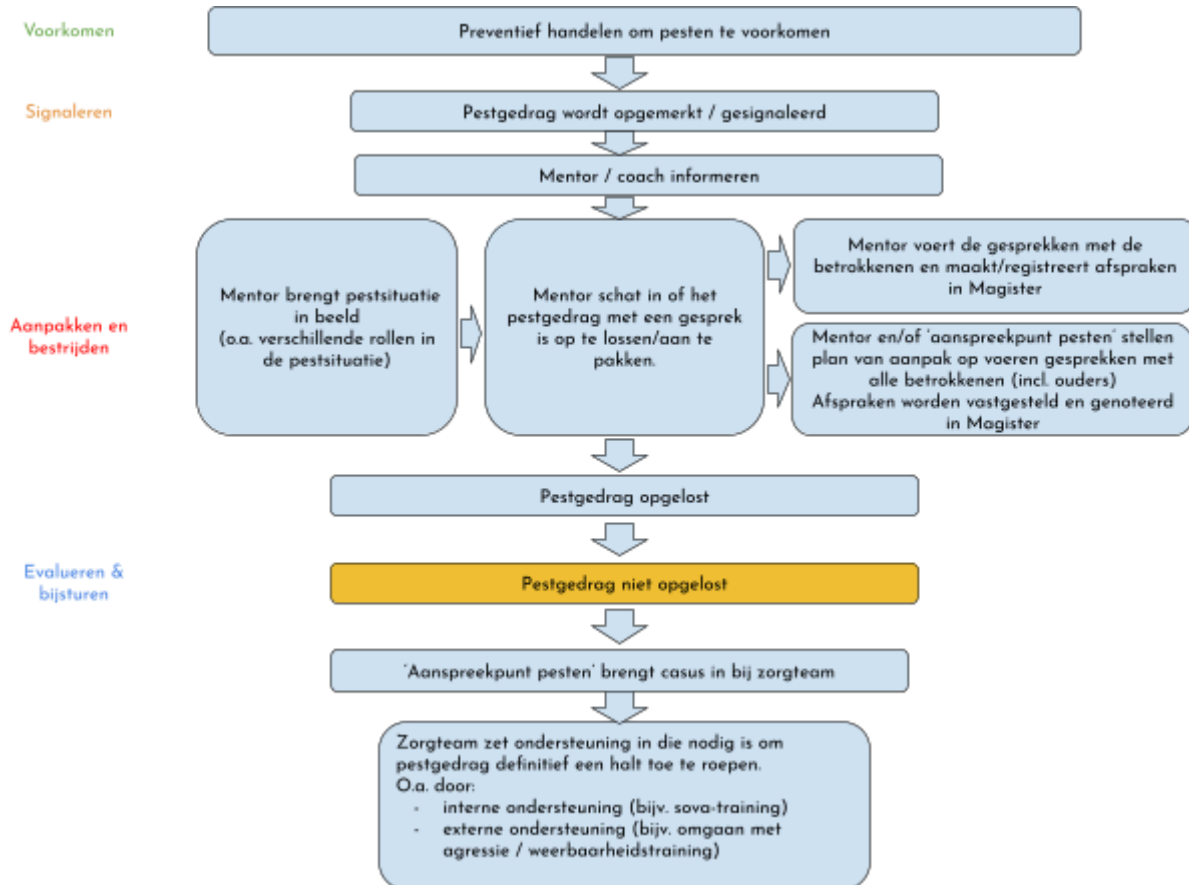
Individuele preventieve interventies:

- leerlingen worden betrokken bij het oplossen van pesten en worden verantwoordelijk gemaakt voor een veilig klassenklimaat

- leerlingen krijgen de mogelijkheid om pestgedrag bij de mentor te melden of om advies te vragen aan de coördinator sociale veiligheid.
- leerlingen die ongewenst gedrag vertonen worden gecorrigeerd en gestuurd door gespreksvoering met een mentor en/of leerlingcoördinator
- leerlingen krijgen de mogelijkheid om een sociale weerbaarheids- en/of vaardigheidstraining te volgen

6. Curatief handelen

Indien sprake is van pesten, gaat het onderstaande proces van kracht;

7. Cyberpesten & Online shaming

7.1 Vormen van online pesten

Cyberpesten en Online Shaming zijn vormen van pesten en nemen steeds verder toe en ergere vormen aan. Cyberpesten is een vorm van pesten waarbij digitale kanalen zoals social media bijvoorbeeld Facebook en Whatsapp worden gebruikt. Bij Online shaming brengt iemand bewust iemand anders naar beneden en schade toe voor zijn/haar reputatie. Online Shaming is strafbaar (sinds 2020).

Online pesten heeft een groter effect dan 'klassiek' pesten. Vaak gebeurt online pesten anoniem, de emotionele reactie van de gepeste wordt niet gezien en de reikwijdte van pesten via sociale media is veel groter. Daarnaast heeft bijna elke jongere een smartphone en maakt dagelijks gebruik van social media. Het online pesten gebeurt daardoor sneller en gemakkelijker. De meest voorkomende manier van cyberpesten is 'laster' waarbij bijvoorbeeld kwetsende teksten, foto's of roddels via internet worden verspreid. In de tabel staan enkele veel voorkomende vormen van online pesten.

Vormen cyberpesten	Omschrijving
Sexting	Seksueel getinte berichten zoals foto's of filmpjes online van iemand ongevraagd versturen/verspreiden
Sex tortion	Seksuele afpersing via social media. Bijv. dreigen een seksueel getinte foto/video online te zetten tenzij geld wordt betaald.
Slutshaming	het uitschelden of buitensluiten van (meestal een) vrouw omdat ze zich seksueel te vrij zou gedragen
Virtuele uitsluiting	Iemand of een hele groep personen blokkeren
Bezemen	Een advertentie uit naam van het slachtoffer plaatsen waarin hij of zij te huur is als escort
Trolling	Iemand provoceren, de reactie filmen en op internet plaatsen
Happy slapping	Een willekeurige persoon in elkaar slaan, de gebeurtenis filmen en op internet plaatsen
Laster	Belastend materiaal (kwetsende teksten op internet plaatsen, foto's, filmpjes of roddels via internet verspreiden) op internet plaatsen of via de mobiel, internet of social media versturen
Bangalijsten	Een top tien verspreiden van de vermeend gemakkelijk te krijgen meisjes
Grooming	Digitaal kinderlokken
Identiteitshack	Nepprofielen aanmaken met gestolen vertrouwelijke informatie van privé-accounts
Flaming	Beledigende, agressieve, bedreigende of vijandige boodschappen op internet versturen
Dissing	Online kwaadaardig roddelen met als doel een goede naam te beschadigen

7.2 Tips bij online pesten

Bewaar de berichten en maak screenshots. Verzamel bewijs. Bij het ontvangen van whatsapps/emails, blokkeer de pester en/of afzender. Probeer de dader op te sporen. Als informatie geplaatst wordt op sites, neem contact op met helpdesk/ICT-beheerder van de site en laat de berichten verwijderen. Indien sprake is van stalking, bedreiging, verspreiden van naaktfoto's, toebrengen van lichamelijk en/of materiële schade kan hiertegen aangifte gedaan worden bij de politie.

8. Relevante bronnen en verwijzingen m.b.t. pesten

Er zijn verschillende bronnen te raadplegen die meer informatie geven over het voorkomen, omgaan, bestrijden en melden van pesten. Voor school, ouders/verzorgers en leerlingen geven deze bronnen veel handvatten om een veilige sfeer op school te realiseren en te behouden.

Naam organisatie	Contactgegevens
Stichting omgaan met pesten	https://www.omgaanmetpesten.nl
School en veiligheid	https://www.schoolenveiligheid.nl
Pestweb	https://www.pestweb.nl
Meldknop	https://www.meldknop.nl
Ouders en onderwijs	https://oudersenonderwijs.nl
De kindertelefoon	https://www.kindertelefoon.nl
Politie	https://www.vraaghetdepolitie.nl
Mediawijsheid.nl	https://www.mediawijsheid.nl
Veilig internetten	https://veiliginternetten.nl
Centrum voor jeugd en gezin (Midden-Limburg)	https://www.cjgml.nl
Kennisnet	https://www.kennisnet.nl/mijnkindonline